

Tækifæri til að gera betur

„Hvað er góð heilbrigðisþjónusta og hvenær er hún örugg?“ spurði Leifur Bárðarson í erindi sínu á málþingi á Læknadögum.

Svarið er jafneinfalt og spurningin. „Heilbrigðisþjónusta er örugg þegar engin óhöpp eiga sér stað,“ segir Leifur. „Spurningin í framhaldinu snýst svo um hvernig við tryggjum sem öruggasta heilbrigðisþjónustu, hvaða aðferðum og hvaða verklagi þarf að beita til að ná þessu markmiði. Góð heilbrigðisþjónusta er þegar meðferðin er í samræmi við nýjustu þekkingu. Það gerist alltof oft þegar grannt er skoðað að sjúklingar útskrifast ekki á þeirri meðferð sem þeim er ætluð. Allir gera ráð fyrir að svo sé, en þegar farið er yfir skýrslur getur komið í ljós að hátt hlutfall sjúklinga fær ekki þá meðferð sem þeim var ætluð,“ segir Leifur.

Þekkingin skilar sér ekki alltaf

Leifur segir að vandinn liggja að nokkru leyti í því að læknisfræðin leggi alla áherslu á að rannsaka tilurð sjúkdóma og hvernig sé best að lækna þá, en áherslur skorti þegar kemur að því að beita þessari þekkingu við meðferðina sjálfa. Hann vitnar í nýlega bandaríska rannsókn þar sem bent er á að á móti hverjum dollara í Bandaríkjunum sem veitt er í grunn- og klínískar rannsóknir sé einu penni veitt í rannsóknir á gæðum heilbrigðisþjónustu. „Ég held því miður að við náum ekki einu sinni þessu marki. Staðreyndin er að hin gríðarlega mikla þekking sem læknisfræðin býr yfir á eðli sjúkdóma og hvernig eigi að lækna þá, skilar sér því miður ekki alltaf alla leið í þjónustunni við sjúklingana. Þetta stafar ekki af slæmum ásetningi eða vanrækslu. Þetta stafar af því að við leggjum ekki réttan skilning í hugtökin öryggi og gæði í heilbrigðisþjónustu. Við virðumst trúá því að öryggi og gæði séu sjálfkrafa fólgin í því að koma sjúklingum inn fyrir vegg stofnunarinnar. Þess vegna er umræðan um heilbrigðisþjónustu á landsbyggðinni á villigötum þegar öll áherslan er lögð á vegalengdir að sjúkrahúsi og að dvelja í sinni heimabyggð. Það sem við þurfum að beina athyglinni að eru verkferlar og vinnubrögð innan sjúkrahúsa og heilbrigðisstofnana og meta hvað er unnt að gera á hverjum stað í samræmi við nýjustu þekkingu. Í því eru öryggið og gæðin fólgin. Vinnubrögðin draga alltof oft dóm af þekkingu sem er jafnvel orðin úrelt eða gamaldags. Það er innbyggð tregða og íhaldssemi í þjónustunni sem erfitt er að vinna bug á. Við hugsum eftir

**Hávar
Sigurjónsson**

„Heilbrigðisþjónusta er örugg þegar engin óhöpp eiga sér stað,“ segir Leifur Bárðarson.

hefðbundnum brautum í stað þess að verklagið taki mið af nýjustu þekkingu og búnaði. Stundum er tregðan til að taka upp nýjungar skiljanleg en hún stafar of oft af því að fólk er ekki tilbúið til að tileinka sér ný vinnubrögð.”

Breyttar kennsluáðferðir

Leifur segir að nú þegar niðurskurðarhnífurinn sé á lofti í heilbrigðiskerfinu sé sérstaklega mikilvægt að fylgjast vel með öryggi þjónustunnar. „Ég treysti mér ekki til að fullyrða hvort niðurskurðurinn hafi haft áhrif á öryggi þjónustunnar. Því er mikilvægt að fylgjast vel með.“

Öryggi þjónustunnar felst einnig í því lækna séu þaulvanir að gera þær læknaaðgerðir sem þörf er á. „Það er alveg ljóst að við verðum að taka upp nýjar og breyttar kennslu- og þjálfunaraðferðir til að lækna okkar haldi þjálfun sinni við margar sjaldgæfar og sérhæfðari aðgerðir. Skurðhermar eru klárlega kennslutæki sem okkur vantar í dag ef við ætlum að geta veitt góða og örugga þjónustu.“

Leifur segir að ekki hafi fyrr verið fjallað um efnið gæði og öryggi heilbrigðisþjónustu á Læknadögum. „Við þurfum að skoða þetta og fara ofan í saumana á verkferlunum og ræða þetta opinskátt. Við þurfum að þora að viðurkenna að við vitum ekki alla skapaða hluti og geta þá vísað á aðra sem vita betur. Þá þurfum að við ræða opinskátt og af hreinskilni þegar eitthvað fer úrskaiðis og læra af því, fremur en að vilja aldrei viðurkenna neitt og vera hafin yfir gagnrýni. Ótal rannsóknir staðfesta að í 80-90% tilfella nægir sjúklingnum að heyra lækinn biðjast afsökunar ef óhapp hefur átt sér stað. Ég held þó að þetta sé að breytast og með því mun margt lagast. Þekking og reynsla eru til staðar en við verðum að geta viðurkennt að okkur verði stundum á mistök og líta á þau sem tækifæri til að gera betur.“